

INTERJÚ BAKÓ ANDRÁSSAL

BESZÉLGETŐTÁRS: SZÍV ERNŐ

A szerkesztő úr arra kért, hogy készítsek interjút Bakó Andrással, a költővel. Mi sem könnyebb, gondoltam, Bakó András a barátom, hetente találkozunk, ismerem a hétköznapijait, gondjait, bajait, titkait, rejtett és kevésbé rejtett vágyait... Az interjú Bakó barátom dolgozószobájában készült – Szeged, Molnár utca, ötödik emelet –, egy ködös, november végi napon. Hideg volt, és kilenc óra néhány perc. Amikor elkezdtük a beszélgetést, Bakó András költő négykézlábra ereszkedik, és vadul turkálni kezd az ágya alatt.

 - Ha jól emlékszem, korábban nem ilyen pozitúrában adtál interjút. Ez egy új divat? Vagy valami modern szokás?

 - Csak a bort veszem elő, kedves barátom. (*fölpillant*) Itt az ágy alatt tartom, vagy a polc mögött. Mert mindennek van helye a világon. Különben is, ez az egyetlen ital, amit ihatok. (*föltápászkodik, kissé ingerült*)

– Szóval el kell dugni?

- Egyáltalán nem kell eldugni. (*Bólogatok, ezalatt ő üveget bont, tölt a poharakba.*) Most pedig folytasd azzal - *mondja* -, hogy olvastad Vörös tanár úr nyilatkozatában, hogy Juhász Gyula után én vagyok Szeged legnagyobb költője.

– Biztosan ezt kellene kérdezni?

 - Biztosan... (*tűnődve*) És akkor én szerényen azt mondom, hogy ez így talán túlzó, mindenesetre eszembe jutott egy történet Juhász Gyuláról... (*lelkesen*) Ez pedig úgy szól, hogy amikor Juhász Gyula hazakerült Szegedre Szakolcáról, nyomban beadott egy kérvényt telefonvonalra, hogy végre tudjon beszélgetni a barátaival, Babitscsal, Kosztolányival és az angyalokkal... (*tűnődve*) És várt türelmesen. Az első világháború alatt azt mondták neki, sajnos nem megy, katonai vonalakra van szükség. A kommün alatt újra próbálkozott Bojtár elvtársnál, a postaigazgatóság főnökénél, de csak ikszedik volt a proletárlistán, várakoznia kellett. A francia megszállás alatt ékes franciasággal írt kérvényt, hogy ugye Szeged meg van szállva, pontosabban föl

van szabadítva, mármost ő mégiscsak magyar költő, és ha nem túlzó az igény, hát olykor szívesen elbeszélgetne a literátor barátaival az éteren keresztül. A francia tiszttúr, civilben pedáns hivatalnok, visszaírt, sajnos nem megy a dolog, mert a vonalakra az Entente-nak van szüksége... *(bosszúsan)* Telefon tehát nem lett. Juhász egyre többet betegeskedett, miközben Horthy fehér lova is megdőglött. Akkor Juhász Gyula újra kérvényt írt az új postafelügyelőnek, bizonyos vitéz Vojnovszkynak telefonügyben... *(villogó szemekkel)* Vitéz Vojnovszky visszaírt, hogy bizony meg kellett volna gondolni azokat a balos verseket a kommün alatt egyfelől, másfelől abban az utcában, ahol ő, mármint Juhász Gyula úr lakik, egyelőre nem vezetnek vonalakat – legfeljebb a készpénzfizető vállalkozóknak. Szegény Juhász még az öngyilkossága előtt is próbálkozott – hasztalan. Akkoriban pedig József Attilával szeretett volna beszélni, hallotta, igen nagy bajok vannak vele. Ekkor már a polgármesterhez, az alpolgármesterhez, a főjegyzőhöz fordult, de valahogyan senki nem tudott segíteni rajta... *(nagyon szomorúan, mintegy teljes átéléssel)* Úgy is halt meg, hogy nem lett telefonja.

 – Szegény, szegény Juhász.

 - Neked nem azt kell mondanod, hogy szegény,
szegény Juhász, hanem meg kell kérdezni, hogy ez a történet tényleg Juhász
Gyuláról szól.

 - Kérdezem: ez a történet tényleg Juhász Gyuláról szól?

- Egy nagy fenét!... *(teátrálisan a fejéhez kap)* Énrólam! Csak így könnyebb volt elmondani... *(cinkosan kuncog, eltűnődik)* Na, jó lesz így?

– Jó lesz.

 - Vagy nem ilyen történetekre gondoltál?... (*gyanakodva*)

 - Én azt gondoltam, sétálva is beszélgethetünk.
Merthogy ez a te időd. Köd van, és nyálkás, csontig lihegő idő.

[illegible]

– Szép. Drága volt?

rosszul állok ehhez az egészhez. Isten az nem úgy van, ahogy az ájtatos mamikák hiszik. Úgy van, hogy nincs. És úgy nincsen, hogy van. Állandóan róla beszélünk, hozzá fordulunk. Csakhogy lehet-e szeretni? Nem lehet... *(büszkén)* Én nem akarok leborulni senki előtt. Isten előtt se. *(Újra négykézlábra ereszkedik, miközben vadul turkálni kezd az ágy alatt.)*

 – Most akkor mit csinálsz?

 - Keresek egy másik üveget... (*fölnéz,*
eltűnődik) Sajnos, én nem tudok hinni... (*az üveget megtalálta, rámosolyog, föláll,*
vizsgálgatja az ablakfénynél) Amellett tudom, hogy jogosan büntet ezzel a
betegséggel. (*elkomorodik*) Sokat bűnöztem. Nem voltam jó. A második menetet
azonban nem tartom jogosnak. Ez... minimum... igazságtalan. Merthogy változtam
annyit... Ezt már elengedhetné volna, ezt a... megaláztatást.

– Szerinted miben változtál?

 - Azelőtt sokat kiabáltam otthon. Botrányokat csináltam. Nem nagyokat, nem vertem meg senkit, de kiállhatatlan és ingerült voltam. Most többet törődök velük. Leültem például a fiammal tanulni is... Mondjuk, egy kicsit elkéstem vele, már régen nem én vagyok a példaképe... *(szomorúan turkál a szakállában)*

 - Miért, voltál az?

 - (*dühös*) Na jó, soha nem voltam a fiam példaképe. Például az is biztos, hogy egyetlen soromat sem olvasta. Nem baj... (*látszik rajta, hogy különben baj*) Majd később. Egyszer. Majd rájön ő is, hogy... (*elhallgat*)

 - Mindenestire türelmesebb lettél.

– Sokkal türelmesebb. Általában mindenkihez.

 - De hát te korábban is arról voltál híres, hogy inkább mindenkitől kétszer is bocsánatot kérsz, mielőtt rápillantasz.

[illegible]

 – Sok embert utálsz?

- Vannak néhányan.

– Költők?

 - Szerkesztők... meg költők is, és a telefon... na,
hagyjuk.

[illegible]

 - Én azt hittem; hogyha elmennek a párttitkárok,
akkor itt leszünk valakik.

– Mire gondolsz pontosan?

 - Arra, hogy szavunk lesz. Hogy megkérdezzek, kikérik a véleményed. Hogy az irodalomnak presztízse, méltósága lesz. Hogy például nem kell könyörögni egy nyomorult telefonért, ha az ember, teszem azt... jó költő... ráadásul írószövetségi titkár is... (*nagyon heves*) És amiért még igen haragszom, például a városomra! Na, akkor ezt is elmondom! Román írók jártak nálam a *Kincskereső* szerkesztőségében, temesváriak, testvérvárosi kapcsolattartás végett, mifene. Kértem a helyi vezetést, fogadják őket, vagy ha azt nem, egy ebédet álljanak. Nem, mondták, erre nincs keret. Én vettem meg a több kiló húst, te pedig a bort. Hány litert is vettél?

 - Ötöt.

 - Igen, annyit, emlékszem már. Nem lett elég. Szóval Pászka Imre megfőzte a birkát, azt is mind megettük. Azért megalázó, hogy... Ah, én semmi hatalmat nem akartam soha. Akkor négy éve indultam volna a képviselőválasztáson a körzetemben. Azt hiszed, nem futottam volna be?

 - Igen, azt hiszem, nem futottál volna be.

(Meglepődik, idegesen babrál a szakállával - sértődötten.) Hát jó, komoly ellenfeleim lettek volna.

[illegible]

 - Mondjuk... SZDSZ-MDF közös jelölt lettem volna... akkoriban.

– Mostanában többen írsz.

 - Ez ment meg... (*gyanakodva figyél*) Kérdeztem is a barátaimtól, hogy nem rosszabbak-e az újabb új verseim. Eddig megkíméltek. Úgyhogy azt tervezem, ha tényleg sikerül meggyógyulnom, és újra embernek érezhetem magam, felülhetek egy buszra vagy vonatra, és elutazhatok Pécsre vagy Debrecenbe, nos akkor tartok egy hosszabb szünetet. Mert újra meg kell ismerkednem az élettel. Olvasni is akarok újra. Ez egy ideje nem nagyon megy. Látod, most gyakorlatilag be vagyok zárva... Ha ti nem jönnétek állandóan, mert hál' istennek rengeteg látogatóm van... akkor... el is terjedt, hogy én egy iszákos pali vagyok.

– Ez terjedt volna el?

– Mert, ha látogató jön, leküldöm a lányomat, hozzon bort. Hiszen úgy illik. A vendéget kínálni kell. Lenn, a boltos meg azt hiszi, mindet én iszom meg. Őrület. Napi négy-öt palack. Most is vagy ötven üres üveg álldogál a spájzban.

[illegible]

 - Egyéb segítség?

 - Angyalok vannak. Angyali erők működnek a világban. Egy férfi számára a nőkben működnek, a nő számára a férfiban ezek az erők... Én is angyal vagyok valamilyen módon, és az Ilia Miska is az, sőt... (*figyelmesen rám néz*) még te is az vagy.

– Szerinted ezt kifejthetem otthon is?

– Bennem van egy rész angyal, meg egy rész ördög... És van egy másik szempont is. Hogy miféle erők vannak. Elmondom. Láttad a televízióban a műsorunkat? Amikor Ilia Miskával, Kalmár Marcival, Temesi Ferivel és Pataki Ferivel beszélgettünk.

 - Láttam.

 - És jó voltam?

- Nagyon.

– És azt mondtam már, hogy milyen szobrot szeretnék?

[illegible]

 - Úgy értem.

[illegible]

– Természetesen elég, ha a halálom után leplezik le.

[illegible]

 - Ostoba ember! (*ingerülten kortyol a borából, megkönnyebbül*) Van itt Szegeden, a Stefániánál ez a Dankó Pista-szobor. Hiszékeny és tökéletlen emberek folyton letörték a hegedűjének a nyakát, mert azt hitték, varázsereje van. Szerintem különben a cigányprímások tördösték le, hogy olyan virtuóz módon bánjanak a húrokkal, mint Dankó Pista. De ezt nem rasszizmusként mondom... Történt, hogy egyszer Kalmár Marci szobrász barátomat megfogták a rendőrök, mert épp a szobornál, a hegedűnyakkal babrált. Azt hitték, ő tördeli, és nagyon boldogok voltak, mert már a belügyi jutalomra gondoltak. Pedig a Marci csak vissza akarta ragasztani az új hegedűnyakat, amit eská ő faragott ki.

– *Neked viszont nincs hegedűd, amit törögetni lehetne.*

 - Neked tényleg elmondom, hogy milyen szobrot szeretnék... (*figyelmesen néz*) De meg mered írni?

 - Szerintem meg merem írni.

 - Szóval az én szobrom is ott álldogálna a Tisza-parton, csakhog y háttal a víznek. Faun képében

ábrázolnának... *(eltűnődik)* ekkora fallosszal... *(ilyen nagy halat fogtam című mozdulat)* Azonban ezt a falloszt minden héten letörnék. És akkor Kalmár Marci kiküldené a tanítványait, drága kislányokat, akik előtte gipszből megformáznák és kiöntenék a... testrészt, márványba faragnák, lecsiszolnák nagy-nagy szeretettel, és óvatosan visszarakasztanák... Ez lenne Szegeden a leggyönyörűbb szobor.

 - Dankó Pista hegedűjének a nyakát a varázserő miatt törögették. De a te szobrod hímtagját miért is?

[illegible]

 - Érteni vélem a problémát. Viszont úgy tudom,
Kalmár Marcinak vannak fiútanítványai is. Esetleg úgy alakulhat, hogy...

 - Ezt a kényes munkát csak lányokra bízám... (*igen heves*)

[illegible][illegible][illegible]

 - Egyelőre abbahagyhatjuk.

 - Valami szép végszó?

[illegible]

 - Jó. Legyen ez a végszó. Csak még egy utolsó kérdés. Ha mindenkit fölhívsz, ki állja majd a számlát?

(Beszélő, 1994. december 15.)

(A **Baka István művei. Publicisztikák, beszélgetések** című kötetből)

[← Előző oldal](#)

[Következő oldal →](#)